

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

เมื่อทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดแพร่" สำเร็จลงแล้วก็พอจะทำให้ทราบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดแพร่ ได้ดียิ่งขึ้น เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ภารกิจการบริหารงานวิชาการ และค่านิยมอุปสรรคการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ตลอดจนขอเสนอแนะจากผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอน ซึ่งสาระสำคัญของการวิจัยฉบับนี้มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาภารกิจและการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่เป็นจริงของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในจังหวัดแพร่ทั้งสิ้น ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 96 โรงเรียน จากทุกอำเภอ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30 ของโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ก. ผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่	15	โรงเรียน	ผู้บริหาร	15	คน
โรงเรียนขนาดกลาง	38	โรงเรียน	ผู้บริหาร	38	คน
โรงเรียนขนาดเล็ก	43	โรงเรียน	ผู้บริหาร	43	คน

ข. ครูปฏิบัติการสอน

โรงเรียนขนาดใหญ่	15	โรงเรียน	ครูปฏิบัติการสอน	96	คน	
โรงเรียนขนาดกลาง	38	โรงเรียน	ครูปฏิบัติการสอน	134	คน	
โรงเรียนขนาดเล็ก	43	โรงเรียน	ครูปฏิบัติการสอน	86	คน	
รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้					412	คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในลักษณะของแบบเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ จัดเสนอโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าไค-สแควร์

ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่ จัดเสนอในรูปตารางค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทำการทดสอบความแตกต่างของภารกิจการบริหารงานวิชาการด้านต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ส่วนการแปลความหมายของช่วงคะแนน ถือเกณฑ์ดังนี้

1.00 - 1.49	ไม่มีการปฏิบัติเลย
1.50 - 2.49	มีการปฏิบัติน้อย
2.50 - 3.49	มีการปฏิบัติปานกลาง
3.50 - 4.00	มีการปฏิบัติมาก

ค่านปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานวิชาการ เสนอโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานทางวิชาการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การแปลความหมายของช่วงคะแนนถ้อยความ ดังนี้

1.00 - 1.49	ไม่เป็นปัญหา
1.50 - 2.49	เป็นปัญหาน้อย
2.50 - 3.49	เป็นปัญหามาก
3.50 - 4.00	เป็นปัญหามากที่สุด

ส่วนข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจัดเสนอเป็นแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ก. โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

การกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ส่วนมากเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานพิเศษในโรงเรียน การบริหารงานวิชาการระดับชั้นหรือสายวิชา และการจัดทำแผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารงานในโรงเรียนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดทำไว้ นั้น โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางจัดทำอย่างเป็นระบบมีหลักการ แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กยังมีการจัดทำไว้เพียงส่วนน้อย

ข. ภารกิจการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วภารกิจในการบริหารงานทางวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในจังหวัดแพร่ ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาถึงระดับในการปฏิบัติภารกิจในแต่ละด้านจะพบข้อมูล ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2. โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนของจังหวัดแพร่ โรงเรียนทุกขนาดส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายไว้ชัดเจน แต่การเขียนแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร และจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการมีรายละเอียดเฉพาะในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในโรงเรียนทั้งสองขนาดนี้มีบุคลากรเพียงพอ กับสายงานที่จัดแบ่ง อันจะทำให้แผนภูมิหรือโครงสร้างที่จัดไว้ได้รูปแบบที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีบุคลากรจำนวนน้อย เมื่อจัดทำแผนภูมิโครงสร้างก็จะเป็นรูปที่บุคลากรคนหนึ่งรับงานหลาย ๆ อย่าง อาจทำให้ผู้อื่นคิดว่าไม่น่าเป็นไปได้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมากไม่ได้จัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานวิชาการไว้ หรืออาจเป็นเพราะผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงไม่ได้เน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นก็อาจเป็นไปได้

3. จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารภารกิจต่าง ๆ เกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ กลาง และเล็ก ในจังหวัดแพร่ ไม่มีความแตกต่างกัน มีความขัดแย้งกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีคุณภาพทางด้านวิชาการสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก¹ แต่อย่างไรก็ตามการที่ผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษทั้ง 3 ขนาด ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าการแบ่งขนาดโรงเรียนไม่ได้ใช้เกณฑ์อย่างเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนส่วนใหญ่ของจังหวัดแพร่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ภารกิจการบริหารงานวิชาการจึงไม่แตกต่างกัน

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา: องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: เอร่าวัฒการพิมพ์, 2520), หน้า 54-61.

4. ด้านอาคารสถานที่ ซึ่งโรงเรียนต้องการมากที่สุดคือห้องสมุด หนังสือ และวารสารต่าง ๆ ห้องวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการผลิตและเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน และห้องสำหรับสอนวิชาเฉพาะ แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีห้องเรียนเกินกว่าจำนวนที่จัดเรียนอยู่จริง ร้อยละ 16.0 โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนห้องเกินกว่าจำนวนที่จัดเรียนอยู่จริง ร้อยละ 14.32 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดชั้นเรียนไม่มีแผนรักษุมแน่นอน หรือเมื่อขยายห้องเรียนไปแล้วจำนวนนักเรียนในปีต่อ ๆ มากลับลดลง ในโรงเรียนขนาดเล็กยังมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์มาก เนื่องจากเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับขยายไปถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนซึ่งเคยเปิดเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงมีปัญหาด้านอาคารสถานที่นี้เป็นส่วนมาก

5. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน แม้การดำเนินการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จะอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่อยู่ในระดับปฏิบัติน้อยและควรจะแก้ไข คือ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน การเชิญวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่องมาช่วยในการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง การให้ครูสังเกตการสอนของครูคนอื่นเพื่อปรับปรุงการสอนของตนเอง การสร้างเครื่องมือทดสอบและวิเคราะห์ข้อทดสอบ การประชุมอภิปรายจากการประเมินผลแต่ละครั้ง การจัดประเมินผลการทำงานของครูในรอบปี

การที่โรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำภาค หรือประจำปีไว้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารหรือคณะครูเห็นว่า โรงเรียนมีตารางวันเปิดเรียน และกำหนดการสอนเป็นภาคเรียนอยู่แล้วก็ปฏิบัติไปตามนั้นได้เลย ส่วนการเชิญวิทยากรมาช่วยด้านวิชาการในบางครั้งก็ไม่อยากจะทำเพราะอาจจะเสียเวลา หรืออาจมองไปว่าเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมไม่จำเป็นต้องรู้อะไรละเอียดลึกซึ้งมากนักก็เป็นได้ การให้ครูสังเกตการสอนของครูคนอื่นเพื่อปรับปรุงการสอนของตนเองนั้น ผู้วิจัยเองมีความเชื่อว่าครูทุกคนได้กระทำโดยไม่รู้ตัว เพราะจากการเดินผ่านหรือได้ยินเสียง ได้พบเห็นกิจกรรมของครูคนอื่นก็ต้องพิจารณาอยู่ในใจตนเองว่าควรปรับปรุงการสอนของตนเองอย่างไร ส่วนการวิเคราะห์ข้อทดสอบนั้น ครูในระดับชั้นประถมศึกษาทุกคนต่างก็มีภาระต้องสอนวันละ 4-6 ชั่วโมง จึง

ไม่มีเวลาพอที่จะทำการวิเคราะห์หข้อทดสอบ คงเป็นเพียงปรับปรุงข้อสอบที่เคยใช้มาบ้างแล้ว ก็พอจะนับว่าได้มีการวิเคราะห์ข้อสอบแบบงาย ๆ

6. คำนกิจกรรมนักเรียน งานค่านนี้เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้การเรียนการสอนในโรงเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นสิ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกขนาดในจังหวัดแพร่มีการปฏิบัติ คำนกิจกรรมนักเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารหรือคณะครูยังไม่เห็น ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน อาจไม่ทราบแนววิธีที่จะจัด และจัดช่วงเวลาใดจึงจะ เหมาะสม เพราะตารางสอน (ตารางเรียน) ก็มีวิชาสามัญจัดไว้เต็มทุกคาบแล้ว

7. คำนการนิเทศการศึกษา โดยส่วนรวมโรงเรียนในจังหวัดแพร่มีการปฏิบัติงาน คำนนี้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าได้ทำการนิเทศในโรงเรียนกันบ้าง แต่การนิเทศที่ได้ กระทำนั้นผู้วิจัยเชื่อว่าไม่ได้กระทำอย่างเป็นกิจลักษณะ หรืออย่างเป็นทางการจริงจังเท่าที่ควร หากงานค่านนี้ได้กระทำอย่างจริงจังในระดับโรงเรียน บุคลากรครูก็จะไม่มีปัญหาในเรื่อง การเรียนการสอน อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์ แต่ ผลการเรียนเท่าที่ปรากฏผ่านมา ยังไม่บรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์

8. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาน้อย ในการบริหารงานวิชาการค่านต่าง ๆ จะมีปัญหามากเกินขีดก็เฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีปัญหาค่านอาคารสถานที่ ห้องสมุด วารสาร และหนังสือ คำนโครงสร้างการ บริหารมีความต้องการบุคลากรให้เพียงพอสำหรับการจัดชั้นเรียน ซึ่งปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นเพราะการขยายการศึกษาภาคบังคับ และกึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดแพร่

เพื่อเป็นการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัด แพร่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียน จากการวิจัยได้พบว่า ผู้บริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีคุณวุฒิค่าและขณะเดียวกันผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กก็ประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงานวิชาการอยู่มาก จึงสมควรทำการพัฒนาผู้บริหารในโรงเรียนเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมอบรม หรือสัมมนา เป็นต้น

2. ผู้บริหารระดับจังหวัดควรจะให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาหรือหาทางช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กให้ลุล่วงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาทางคานบุคลากรและอาคารสถานที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

งานด้านวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับวงการศึกษ หากจะมีการวิจัยเกี่ยวกับงานด้านนี้อีก เรื่องที่น่าสนใจและควรทำการวิจัย คือ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อดูว่าการบริหารโรงเรียนในขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

นอกจากนี้ควรจะมีการศึกษาโรงเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่นในแต่ละจังหวัด เพื่อหาองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เป็นสาเหตุให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน โดยเน้นการศึกษารายละเอียดเฉพาะโรงเรียน